

Türk Rus Yakınlaşması: Nereye?





جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Jusoor Araştırma Merkezi Ortadoğu bölgesinde, ze-likle Suriye ile bağlantılı meselelerde, siyasi toplumsal ekonomi ve kanuni alanlarında çalışmalar bilgiler ve araştırmalar yayınlayan, devletin çeşitli uzmanlık alanlarından karar sahiplerine, yetkililere, kalkınma alanında çalışanlara bölge meseleleri ile ilgili dengeli kararlar almalarında onlara gerçekçi ve net verilere dayanan raporlar sunan bağımsız uzman kurumdur.

yayın hakları Jusoor Araştırma Merkezine aittir © 2017

TURKYE - Gaziantep

info@jusoor.co
www.jusoor.co

İndeks

Özet	3
Temel Nedeni.....	4
Taktiksel Teveccüh	5
Moskova'nın Sabote Etme Kabiliyeti	5
İran Rolünü Belirleme	6
Körfezin Gıyabı	7
Dipnotlar	8

Özet

Mevcut olan belge, Türk Rus yakınlaşmasının temel nedeni, Rusya Suriye kuzeyinde bir Kürt yapısı kurma projesini engellemek için Türkiye'ye fırsat vermiştir, çünkü bu proje Türkiye'nin milli güvenliğine bir tehdit yaratmaktadır, ama ABD Türk endişesini göz ardı etmişti, ayrıca belge Türk Rus yakınlaşmasını aşamalı taktiksel olarak görmektedir, özellikle Türkiye Washington'un temaslara katılmasını hoş karşılamıştı, lakin Türkiye ve Rusya arasında olanlar bazı çıkarların buluşması dönemi olmuştur çünkü Suriye kuzeyinde planlarını uygulamaya geçirmesi için Moskova ile anlaşması kaçınılmaz olmuştur ve yeni bir Suriye çözümü anlayışını kabul etmiştir ve Rusya ile yakınlığı kararının birçok nedeni olduğunun üzerinde durabiliriz, ve iki tarafında yalarım kavramı birçok nedeni içermektedir ancak Türkiye'nin hızlı dönüşü Rusya'ya kıyaslayarak bu sebepleri alt eden algıyı yaratmıştır, ayrıca Türkiye'nin stratejisinin batı blokundan doğuya kayması tartışmasına yol açmıştır, özellikle cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ının Türkiye Şanghay¹ örgütüne katılma işaretini vermesinden sonra, ve şu ana kadar Türkiye öyle bir kayma yaşamadığı ve önümüzdeki verilere ve şartlara göre bu konu geçici ve uzak olarak görülmektedir, ve Türkiye'deki darbe kalkışmasından sonra ve Türkiye'nin ABD Obama yönetimi şüphesi ve Amerika'nın Türkiye'nin taleplerini dikkate almaması ve Pennsylvania'daki din adamı FETÖ'yu teslim etmemesi Türkiye ve Rusya ikili ilişkilerde sıcak bir ortam yaşanmıştır ve bu ortama rağmen Türkiye'nin doğuya intikal ettiği anlamını taşımamaktadır, ve Türkiye'nin Rusya ile yaklaşması, ABD ile uzaklaşması, aynı zamanda Avrupa Birliği'nin Türkiye'deki demokrasiyi desteklememesi, darbecilerin hukukundan bahis etmesi, Türkiye'nin yeniden idam yasasının getirmesi halinde tehditler savurması, Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılması müzakerelerin Avrupa parlamentosu tarafından durdurulma tavsiyesi Avrupa Birliği ile gerginlik yaşaması aşıkardır, daha önce 2015 de NATO Türk savaş uçaklarının Rus uçağını Sukhoi düşürmesine ilişkin uçağı düşüren pilotlar gülen cemaatine tabi oldukları tespit edilmişti, yanı sıra ekonomik ve ticari nedenler Türkiye'ye karşı Rusya'nın yaptırımlar sonrasında doğuya doğru bir Türk kayması şimdiye kadar güçlü bir göstergeler bulunmamaktadır.

Temel Nedeni

Aslında Türk-Rus yakınlaşmasının temel ve önemli bir neden daha vardır, bu genel olarak batının pozisyonu ve özellikle ABD'nin Obama döneminde yada Trump'ın Suriye kuzeyinde Kürt yapısı kurulması hakkında politikası, ve DAESH örgütüyle mücadele etmek için bölücü Kürt gruplarına güvenmesi, çünkü kendiler Kobani'den Afrin'e kadar Kürt kantonları bileştirme sürecinde bölgede nüfuzunu arttırabilmesi için kolaylaştırabilecekler, böylece Türkiye'yi Arap bölgelerinden ve Suriye'den kopartabilir ve Türkiye'deki Kürtler, Türkiye'den bölünme taleplerini körüklenebilir ve bu Türkiye'nin toprak bütünlüğünü de tehdit yaratmaktadır.

Bu nedenle Türkiye tehlike duygusu hissederek TSK ÖSO gruplarına doğrudan destek vererek Fırat Kalkanı operasyonu başlattı, ancak Türk ordusundan² ölü ve yaralı sayıları hakkında gelen haberle beraber ve beklenen bu büyük kayıplara rağmen son haftalarda operasyon yeni bir aşamaya girerek devam etmesi açıkça görünmektedir.

Operasyonun koordine edilmesi hakkında ABD'nin isteği olmadan Rusya'yla anlaşmalı olmuştur, ve bu durumda Türkiye Suriye muhalefetine destek verememiş ve bağlanmış oluğu açıkça görünmektedir, ve bu Halep trajedisinde belirgindi, ve Türkiye'nin rolü sadece hasarın boyutunu ve kayıpların sayısını azaltmak ve insani yardım vermekle yetindi, ve İdlip şehrinden silahlı grupların çekilmesiyle ateşkes sağlanması için siyasi destek verdi, belki de Türkiye'nin önünde en iyi çözüm bu olsa gerek, ve Fırat Kalkanı operasyonu başlatılması ve ilerleyişi, son zamanlarda Rusya, Türkiye ve İran arasında üçlü anlaşma sonucuna imzalanmasıyla yeni bir siyasi sürecin temeli olabilir.

Türk Rus yakınlaşması, Türkiye içeride PKK ile devam eden savaşın ışığında Kürt yapısı kurulması hakkında endişesini büyük anlayışla karşılayarak inşa edildi, ve Rusya Suriye kuzeyinde bir Kürt yapısı kurumaması için Türkiye'ye yeşil ışık verdi, ve Rus uçağı düşürüldükten sonra Moskova'da Kürtleri temsil eden ofisler kapatıldı, ve Türkiye'yi bölgede Washington'un en büyük müttefiklerinden biri olarak gördüğü ama Obama yönetimi Türkiye'nin endişelerini görmezden geldi, ve Obama yönetimi bunula yetinmedi ve askeri yetkilileri Suriye kuzeyinde Kürt kampları ziyaret edep destek verdi.

Taktiksel Teveccüh

Fırat Kalkanı ilerleyişi , ve Türkiye'ye bugüne kadar 2000 kilometre kareden³ fazla kontrol etmesiyle, Türkiye'nin risk duyguları azalmasına yol açtı, ve bu Türk ve Rus arasındaki yakınlaşma derecesini azaltmak için yardımcı bir faktör teşkil edebilir, veya en azından ilerleyişini yavaşlatabilir, bu nedenle Türkiye'nin Rusya'ya teveccühü stratejik sayılmaz, Kürt yapısı tehlikesinden kurtulduktan sonra sahada gerçekleri empoze etmek için taktiksel sayılmaktadır.

Bu aynı bağlamda ve kısa vadede Türkiye reddettiği bazı noktaları kabul edebilir, Esad'ın kalması konusu gibi, çünkü onun gitmesi Türkiye'nin şartlarından biri olmuştu ve sonra geçici olarak kalmasına ima etti ve son görüşmelerde gitmesi hakkında şart koymadı, Esad son zamanlarda kazançlar elde etmesi için Ankara bu durumu taktiksel olarak görebilir, ve Türkiye Esad'ın kalması hakkında İran'a ve Rusya'ya göre kutsal bir durum olmadığını farkındadır.

Moskova'nın Sabote Etme Kabiliyeti

Bu bağlamda Türkiye, Rusya Putin liderliğinde şimdiye kadar Türkiye'nin uluslararası ve hatta Suriye'de planlarını sabote etme kabiliyetinde farkında olmuştur, ve onun onayı olmadan herhangi bir özümne ulaşan başarı elde edilemez, bu nedenle Türkiye bazı planlarını elde etmek ve Suriye kuzeyinde Kürt yapısına engel olmak için Rusya ile yakınlaşma istedi, lakin Rusya kendi görüşlerini ve çözümlerini herkese empoze edemez ve Türkiye bunun farkında olmuştur, bu farkındalıklara göre cereyan eden düzenlemeler pekiştirilmemiş aşamalı düzenlemeler olduğu söylenebilir.

Ayrıca Türkiye, Rusya ile başka bir ayartıcı yakınlaşma durumu daha vardır, ve bu Rusya ile seçilen cumhurbaşkanı Donald Trump'ın ilişkisi ve görüşü ve onlarla işbirliği yapma gereği, Trump'ın, Rusya ile Amerika'nın yakınlaşma gerekliliği görüşüne rağmen, Türkiye Rusya ve İran ile yakınlaşması hakkında memnun olduğu anmamıza gelmez, özellikle Halep meselesinde Türkiye Rusya anlaşması olduğunda Washington ile çalışmadı ve bu Moskova ve Washington arasındaki daha az derecelik koordinasyonun bir anda geldi ve sonra diplomatik kriz yaşanarak bazı Rus

diplomatlar Washington'dan sırır dışı edildi, lakin bütün bunlar Obama yönetiminde yaşandı ve Amerika bununla ilgisi olmadığı anlaşılmıştır , ve Obama yönetimi gitmesi ve Trump'ın gelişi arasındaki dönemde ve bu anı Moskova zekayla İstismara ederek uluslararası düzeyde liderliğini göstermek istemiştir, ayrıca Türkiye DAESH örgütüne karşı mücadele, def etmesi, onları yenebilmesi ve yeterli güce sahip oluşu hakkında Trump'ın yönetimine kanıt vermesini denemiştir, ve Washington Türkiye'ye tehlike⁴ olan Kürt milislerine değil sözde müttefiki Ankara'ya güvenmesi gerektir.

İran Rolünü Belirleme

Türk-İran ilişkileri bakımında Suriye meselesinde Türk, Rus ve İran anlaşması oluşuna rağmen Ankara ve Tahran'ın ilişkisi gerginlik aşamasındadır çünkü Tahran Suriye meselesinde uzak olup, Erdoğan ve Putin ile birlikte koordinat etmesini görmek istememiştir, özellikle Suriye muhalif grupları Ankara'da olan görüşmelerde sadece Rus ve Türk yetkilileri katılıyor, ve bu dışişleri ve savunma bakanları düzeyinde Türk ve İran tarafı ile Rus ikili görüşme sonrasında son zamanlarda İran dışişleri Bakanı Cevat Zarif tarafından öne sürdüğü Türkiye, Rusya ve İran arasında üçlü toplantısı fikrini pekiştirilmektedir.

Ayrıca Türkiye İran'ı ve mislerini Halep şehrinde halkı tehcir etme rolünde çok kötü bir derecede oynadığı görmektedir, ve bazı İran milisleri Halep'ten göç eden göçmenlerin konvoylarına saldırdı, çünkü Türk Rus anlaşması İran milislerini istisna ettiğini sandı, ve bununla kalmadı İran milisleri Rusya'yla olan anlaşma gerçekleşmesi zamana kadar İdlip kırsalında bulunan Kiferye ve Fuua köylerin boşaltılmasını istedi. Türkiye dışişleri bakanı Mevlut Çavuşoğlu Esad rejimi ve (adını söylemediği) bazı gruplar Halep'te ateşkes anlaşması için yürütülen uygulamalara engel olmaları hakkında sorumlu tuttu, ve Halep şehrinde olan siviller için herkes görevleri yerine getirmesi için çağrıda bulunur, çünkü "herkesi borçlu"⁵ olarak gördü.

Türkiye dışişleri bakanı Mevlut Çavuşoğlu tekrar İran rolüne ima ederek resmi radyo ve televizyon kurumu "TRT" 'ye aktardığı bir basın toplantısında, "Moskova'ya⁶ söz verildiği gibi İran nüfuzunu olumlu bir şekilde göstermeli, aynı şekilde Hizbullah'ta⁷ , Şii gruplarda ve Suriye rejimi de".

Körfezin Gıyabı

Suriye'nin son diplomatik dosyası tertibatında Arap körfez ülkeleri ve özellikle Suudi Arabistan ve Katar yoktur, lakin Katar ve bazı devletlerin bu anlaşmalara katılması bekleniyor ve Türkiye Katar arasında birçok görüşme gerçekleşti ve son gelişmeleri Türkiye rapor yapıp Suudi Arabistan'ın ve diğer devletlere ilettiler ve sahayı İran'a bırakmamayı bir zaruriyet gördüğü için hala Suudi Arabistan'ın katılmasını beklemektedir, ve bilinen o ki ABD'nin katılmaması nedeniyle Suudi Arabistan'ın katılması için bazı nedenlerle birlikte bir bahane olabilir, ve her halükarda Türkiye İran'la karşılıklı karamsarlık ortamına rağmen Suudi Arabistan ve Türkiye arasında ikili ilişkilerde gerginlik işareti başlangıcı olabilir.

Ayrıca Suudi Arabistan'ın görüşmelere⁸ katılmasına karşı olan İran bu yönde bazı açıklamalar sızdırmıştır.

Türkiye El Bab'ta DAESH'e karşı zorlu bir operasyonunla El Bab'ın tamamını kontrol ettikten sonra rejim ve Kürt güçleriyle karşı karşıya gelmeden önce Rusya ile anlaşma çabaları içinde olması Türkiye'yi zor bir karşılaşma beklemektedir, lakin Türkiye rejim güçleriyle karşılaşması uzak bir ihtimaldir, rejimin El Bab'ın 40 km uzağında olması nedeniyle dolayısıyla İran, Rusya ve Türkiye görüşmeleri Suriye için olumlu noktalar içermesine rağmen çok ihtilaflar hala mevcuttur, özellikle muhaliflerin temsiliyeti konusunda ve DAESH örgütü dışında vurulması gereken gruplar ve ittifakta yer almasına rağmen istisna edilmesi taraflar arasında görüşmelerin uzamasına neden olacaktır, ve Türkiye derin nefes olacak iç ve dış evrakları yeniden düzenlemesi için bir fırsat olacaktır, aynı zamanda Rusya ve İran kaba kuvveti karşısında yumuşaması, Suriye muhalif güçlerinin yeniden toparlanmasına ortam yaratacak ve dengenin sağlanması için önemli bir rol üstlenmesine yol açacaktır.

Dipnotlar

¹ Erdoğan: Türkiye Avrupa Birliği yerine Şanghay'a katılabilir, Ortadoğu gazetesi, sayı 13872, 20 Kasım 2016.

² Türkiye Savunma Bakanı: El Bab'ta şehit olan TSK askerinin sayısı 16 askere ulaşmıştır, Türk Press, 22 Aralık 2016 <http://www.turkpress.co/node/29230>

³ Suriye İnsan Hakları Gözlemevi.

⁴ Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş'un basın açıklaması, 2016 Aralık

⁵ Halep'e karşılık Kiferye ve Fuaa'dan tahliye,, masayı deviren İran'ın denklemini, Şam ajansı, 14 Aralık 2016

⁶ Çavuşoğlu: Moskova'ya söz verildiği gibi İran nüfuzunu olumlu bir şekilde göstermeli, aynı şekilde Hizbullah, Şii gruplarda ve Suriye rejimi de, ve ABD'nin katılmasından mutluluk duyarız, CNN Arapça, 30 Aralık 2016
<http://arabic.cnn.com/middleeast/2016/12/30/turkey-iran-should-influence-hezbollah-regime-syria-ceasefire>

⁷ önceki dipnot

⁸ Türkiye, Suriye hakkında Rusya ile yaşanan anlayışını Katar'a açıklıyor, Körfez Online, 26 Aralık 2016